

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНБАСЬКА ДЕРЖАВНА МАШИНОБУДІВНА АКАДЕМІЯ
Кафедра економіки підприємства

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«СОЦІАЛЬНА РОБОТА»

рівень вищої освіти	другий (магістерський)
спеціальність	232 Соціальне забезпечення
назва освітньої програми	Економіка та організація соціального забезпечення
статус	вибіркова

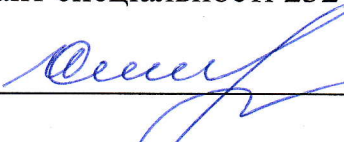
Краматорськ
ДДМА
2020

Робоча програма навчальної дисципліни «Соціальна робота» для підготовки фахівців за другим (магістерським) рівнем вищої освіти, спеціальність 232 Соціальне забезпечення, освітня програма «Економіка та організація соціального забезпечення».

Розробник:

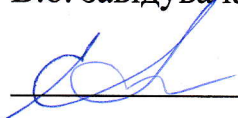

_____ І.І. Смирнова, канд. екон. наук, доцент

Гарант спеціальності 232 Соціальне забезпечення:

_____ І.І. Смирнова, канд. екон. наук, доцент

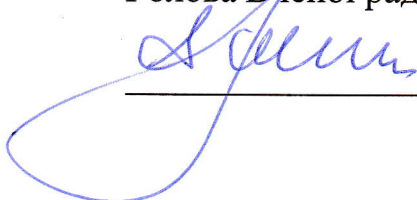
Розглянуто і затверджено на засіданні кафедри економіки підприємства, протокол № 13 від 27.08.2020 р.

В.о. завідувача кафедри:

_____ Є.О. Підгора, канд. техн. наук, доцент

Розглянуто і затверджено на засіданні Вченої ради факультету економіки та менеджменту протокол № 10-08/20 від 31.08.2020 р.

Голова Вченої ради факультету:

_____ Є.В. Мироненко, д-р техн. наук, професор

І ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Актуальність вивчення дисципліни у зв'язку із завданнями професійної діяльності та навчання.

В умовах сьогодення в Україні існує нагальна потреба у забезпеченні висококваліфікованими фахівцями соціальної сфери. Важливим сектором соціальної сфери є соціальна робота, яка потребує не тільки належного нормативно-правового регулювання, а також удосконалення технології соціальної роботи та заходів для підтримки соціально вразливих груп населення. Така потреба актуалізується зростанням соціальної напруги у суспільстві та відсутністю сталої системи соціальної допомоги населенню. Тому що жодне відомство, причетне до розв'язання соціальних проблем, не спроможне самотужки успішно вирішити багаторівневі завдання у сфері соціального забезпечення та обслуговування населення. Досягти цього можна завдяки науково обґрунтованому, високопрофесійному виконанню ними своїх повноважень і обов'язків, цілеспрямованій і системній координації їх роботи на місцевому, регіональному, загальнодержавному рівнях. З огляду на вищесказане дисципліна «Соціальна робота» є актуальною.

1.2. Мета дисципліни – є підвищення теоретичного розуміння сутності соціальної роботи та її суспільного значення, а також доведення принципів, змісту, методів і технологій соціальної роботи з різними категоріями населення до рівня професійного інструментування у практиці соціальної роботи.

1.3. Завдання дисципліни:

Основними завданнями даного курсу є підвищення теоретичного розуміння соціальної роботи як науки, навчальної дисципліни й особливої сфери діяльності, а також вивчення форм та методів соціальної роботи з різними категоріями населення, що сприятиме формуванню професійного рівня і готовності до роботи з ними. Вивчення змісту, методів і технологій соціальної роботи сприятиме подальшому розвитку системного підходу до розбудови соціальної роботи в Україні.

1.4. Передумови для вивчення дисципліни: базою для вивчення дисципліни є попереднє вивчення таких дисциплін, як: «Державна політика соціального захисту та соціального забезпечення», «Економіка соціального забезпечення», «Право соціального забезпечення».

1.5. Мова викладання: українська

1.6. Обсяг навчальної дисципліни та його розподіл за видами навчальних занять:

Загальний обсяг становить 180 годин (6,0 кредитів), в т.ч.:

- денна форма навчання: лекції – 36 годин, практичні (семінарські) – 36 годин, самостійна робота здобувачів – 108 годин;
- заочна форма навчання: лекції – 4 години, практичні (семінарські) – 4 години, самостійна робота здобувачів – 172 години.

II ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен продемонструвати достатній рівень сформованості наступних програмних результатів навчання:

володіння методами комунікації у застосуванні різних форм взаємодії та спільної діяльності (ПРН3);

проекувати теоретичну модель роботи з об'єктами соціального забезпечення в рамках соціальних служб, організацій, установ (ПРН5);

самостійно й автономно знаходити інформацію необхідну для розвитку професійних навичок та якостей (ПРН6);

демонструвати здатність розуміння передумов, принципів та механізмів забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб (ВПО) в Україні (ПРН19);

визначати проблеми, тенденції розвитку, сучасний стан системи заходів з соціального захисту та соціального забезпечення внутрішньо переміщених осіб, оцінки потреб громад у соціальних послугах на основі міжнародних та національних принципів і норм (ПРН20).

Здобувачі вищої освіти, вивчаючи навчальну дисципліну «Соціальна робота», опановують систему знань і навичок, що дозволяють сформувати такі спеціальні результати:

у когнітивній сфері:

здобувач здатний продемонструвати знання і розуміння основних проблем взаємозв'язку теорії та практики соціальної роботи, основних теоретичних та практичних методів у роботі фахівця, аспектів технологій соціальної роботи, структури процесу групової роботи з вразливими категоріями населення, цінностей і принципів індивідуальної або групової роботи, основних сучасних тенденцій та перспектив становлення професіоналізму в діяльності соціального працівника.

в афективній сфері:

здобувач здатний критично осмислювати лекційний та позалекційний навчальний матеріал; використовувати набуті знання при веденні дискусій з актуальних проблем соціальної роботи; здатність генерувати нові ідеї й нестандартні підходи до їх реалізації (креативність); налагоджувати соціальну взаємодію, співробітництво,

здобувач здатний співпрацювати із іншими здобувачами та викладачем в процесі обговорення проблемних моментів на лекційних та практичних заняттях, при виконанні і захисті індивідуальних завдань; ініціювати і брати участь у дискусії з питань навчальної дисципліни, розділяти цінності колективної наукової етики та академічної доброчесності;

у психомоторній сфері:

здобувач здатний самостійно бачити, виявляти та аналізувати соціальні проблеми на різних рівнях;

здобувач здатний обґрунтовувати необхідність професійного втручання соціального працівника, застосувати одержані знання для розробки технологій соціальної роботи;

самостійно здійснювати пошук, систематизацію, викладення літературного матеріалу та нормативно-правових джерел, розробляти варіанти рішень щодо соціальних проблем з урахуванням регулятивних вимог та звітувати про виконання індивідуальних завдань.

III ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи соціальної роботи

Тема Т1. Соціальна робота: сутність, функції, принципи

Сутність поняття «соціальна робота». Об'єкт і суб'єкт соціальної роботи. Функції та принципи соціальної роботи. Соціальна робота в Україні та світі.

Тема Т2. Форми та методи соціальної роботи

Форми та методи соціальної роботи. Консультування як метод соціальної роботи. Телефонне консультування. Групові та індивідуальні методи соціальної роботи. Волонтерська робота. Види соціальної роботи

Тема Т3. Технології соціальної роботи

Сутність технології соціальної роботи. Етапи розробки технології соціальної роботи. Компоненти технологічного процесу соціальної роботи. Класифікації технологій в соціальній роботі. Функції технологій соціальної роботи.

Змістовий модуль 2. Особливості соціальної роботи з різними категоріями населення

Тема Т4. Соціальна робота з молоддю

Основи соціальної роботи з молоддю. Соціальні проблеми молоді в Україні. Види та форми соціальної профілактики серед молоді. Соціальне обслуговування різних категорій молоді. Соціальна реабілітація та соціальна допомога молоді.

Тема Т5. Соціальна робота з людьми похилого віку

Сутність соціальної роботи з людьми похилого віку. Основні напрями роботи соціальних працівників. Завдання соціальної роботи з людьми похилого віку.

Тема 6. Соціальна робота з жінками

Сутність соціальної роботи з жінками. Діяльність державних і недержавних організацій та установ із соціальної роботи з жінками. Правовий аспект соціального захисту жінок

Тема 7. Соціальна робота з сім'ями

Типи та функції сімей. Моделі, напрямки і технології соціальної роботи з сім'ями різних типів. Соціальна робота з молоддю сім'єю. Соціальна робота з багатодітною сім'єю. Соціальна робота з неблагополучною сім'єю.

Тема 8. Соціальна робота з особами з функціональними обмеженнями

Сутність проблем людей, які мають функціональні обмеження. Міжнародні аспекти правового захисту. Моделі до розгляду інвалідності. Державне управління системою соціального захисту інвалідів.

Тема 9. Соціальна робота з внутрішньо переміщеними особами

Сутність понять «внутрішньо переміщені особи», «внутрішні мігранти». Соціальні проблеми внутрішньо переміщених осіб із зони військового конфлікту на сході України. підходів до соціальної роботи з вимушеними мігрантами із зони військового конфлікту. Правові засади соціальної роботи з внутрішньо переміщеними особами в Україні.

IV СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Розподіл обсягу дисципліни за видами навчальних занять та темами

№ з/п	Назви змістових модулів і тем	Кількість годин (денна / заочна форма)				
		Усього	в т.ч.			
			Л	П (С)	Лаб	СРС
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи соціальної роботи						
1.	Тема Т1. Соціальна робота: сутність, функції, принципи	20/20	4/1	4/		12 / 19
2.	Тема Т2. Форми та методи соціальної роботи	20/20	4/1	4/		12 / 19
3.	Тема Т3. Технології соціальної роботи	20/20	4/	4/		12 / 20
Змістовий модуль 2. Особливості соціальної роботи з різними категоріями населення						
4.	Тема Т4. Соціальна робота з молоддю	20/20	4/	4/1		12 / 19
5.	Тема Т5. Соціальна робота з людьми похилого віку	20/20	4/	4/		12 / 20
6.	Тема 6. Соціальна робота з жінками	20/20	4/	4/1		12 / 19
7.	Тема 7. Соціальна робота з сім'ями	20/20	4/1	4/		12 / 19

8.	Тема 8. Соціальна робота з особами з функціональними обмеженнями	20/20	4/	4/1		12 / 19
9.	Тема 9. Соціальна робота з внутрішньо переміщеними особами	20/20	4/1	4/1		12 / 18
Усього годин		180 / 180	36 / 4	36 / 4		108 / 172

Л – лекції, П (С) – практичні (семінарські) заняття, Лаб – лабораторні заняття, СРС – самостійна робота здобувачів.

4.2. Тематика практичних занять

№ з/п	Тема заняття для денної форми навчання
1.	Соціальна робота: сутність, функції, принципи
2.	Форми та методи соціальної роботи
3.	Технології соціальної роботи
4.	Соціальна робота з молоддю
5.	Соціальна робота з людьми похилого віку
6.	Соціальна робота з жінками
7.	Соціальна робота з сім'ями
8.	Соціальна робота з особами з функціональними обмеженнями
9.	Соціальна робота з внутрішньо переміщеними особами

№ з/п	Тема заняття для заочної форми навчання
1.	Соціальна робота з молоддю
2.	Соціальна робота з жінками
3.	Соціальна робота з особами з функціональними обмеженнями
4.	Соціальна робота з внутрішньо переміщеними особами

4.3. Перелік індивідуальних завдань

Протягом періоду навчання здобувачі паралельно з аудиторними лекційними і практичними заняттями виконують індивідуальні завдання в вигляді доповіді та презентації, тез доповідей до наукової конференції / семінару та/або наукової статті за обраною тематикою. Тематика індивідуальних завдань:

1. Особливості моделі фахівця із соціальної роботи.
2. Професіоналізм в соціальній роботі.
3. Особливості етики соціальної роботи.
4. Особливості методу вирішення проблем в соціальній роботі.
5. Особливості групової соціальної роботи.
6. Волонтерство в Україні.
7. Фостеринг, основні напрямки його організації.
8. Телефонне консультування і основний підхід до його проведення.
9. Особливості соціальної роботи у громаді

10. Молода сім'я як об'єкт соціальної роботи.
11. Соціальні проблеми молоді України.
12. Форми і методи соціальної роботи: сучасний досвід роботи.
13. Програми соціальної реабілітації.
14. Організація роботи з людьми без визначеного місця проживання.
15. Сучасні концепції роботи з різноманітними групами клієнтів.
16. Методи і прийоми роботи соціального працівника з групами ризику.
17. Порівняльний аналіз соціальної роботи в Україні та за рубежем.
18. Діяльність державних і недержавних організацій та установ із соціальної роботи з жінками.
19. Моделі соціальної роботи з різними категоріями населення.
20. Підготовка кадрів до роботи з групами ризику.

V КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Контроль знань здобувачів здійснюється за рейтинговою накопичувальною (100-бальною) системою, яка передбачає складання обов'язкових контрольних точок.

З навчальної дисципліни «Соціальна робота», яка завершуються заліком, поточна успішність оцінюється, виходячи зі 100 балів. Здобувач, який склав контрольні точки і набрав 55 і більше балів на початок сесії, має право отримати підсумкову оцінку без складання заліку.

Контрольні заходи включають:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних і оцінюється сумою набраних балів;

модульний контроль, що проводиться у формі підсумкової контрольної роботи за відповідний змістовий модуль і має на меті оцінку результатів навчання здобувача після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля;

підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового заліку, відповідно до графіку навчального процесу.

Оцінювання знань здобувача під час занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за такими критеріями:

розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються; ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни; ознайомлення з рекомендованою літературою; вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків у процесі виконання індивідуальних завдань та завдань, винесених на розгляд в аудиторії; логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії; здатність проводити критичну та незалежну оцінку певних проблемних питань; вміння здійснювати узагальнення інформації, обґрунтовувати свою власну точку зору та робити висновки; грамотність подачі матеріалу та оформлення роботи.

Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання позааудиторної самостійної роботи здобувачів є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних заняттях.

Переведення набраних здобувачем балів за 100-бальною шкалою в оцінки за національною (5-бальною) шкалою та шкалою ECTS здійснюється в відповідності до таблиці:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи)	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
81 – 89	B	добре	
75 – 80	C		
65 – 74	D	задовільно	
55–64	E		
30–54	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання
0 – 29	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

VI СЕМЕСТРОВИЙ ГРАФІК

Склад і графік складання контрольних точок дисципліни «Соціальна робота», форми і терміни контролю (спеціальність 232 Соціальне забезпечення) для денної форми навчання

№	Назва і стислий зміст контрольного заходу	Рейтингова оцінка		Тиждень
		min	max	
1	2	3	4	5
1	Аудиторна робота здобувача оцінюється на основі його відповідей на заняттях, активності у роботі протягом семестру. Поточний контроль – усне опитування в ході лекцій та практичних заняттях, оцінювання правильності вирішення тестових та ситуаційних завдань, кейсів на практичних заняттях та при виконанні самостійної роботи.	10	30	1-9

1	2	3	4	5
	Здобувач здатний продемонструвати критичне осмислення лекційного та позалекційного матеріалу, брати кваліфіковану участь у дискусії з наведенням аргументації.			
2	Індивідуальне завдання Підготовка презентації за обраною темою і виступ з доповіддю на практичних заняттях, тез доповідей, статті, роботи на конкурс, презентації, виступ з доповіддю на конференції	10	20	1-9
3	Модульна контрольна робота №1 (Здобувач виконує тестові та розрахункові завдання, що відповідають програмним результатам навчання за темами змістового модуля №1)	15	20	5
4	Модульна контрольна робота №2 (Здобувач виконує тестові та ситуаційні завдання, що відповідають програмним результатам навчання за темами змістового модуля №2)	15	20	8
5	Колоквіум	5	10	9
Оцінка поточної успішності за 100-бальною шкалою (коефіцієнт вагомості=0,5)		55	100	
Підсумковий контроль (коефіцієнт вагомості=0,5) (Письмовий залік у разі підвищення рейтингового балу)		55	100	
Загальний рейтинг = 0,5*оцінка поточної успішності+0,5*оцінка підсумкового контролю				

Перелік обов'язкових контрольних точок для оцінювання знань здобувачів заочної форми навчання

№	Назва і стислий зміст контрольного заходу	Рейтингова оцінка	
		min	max
1	Поточний контроль (коефіцієнт вагомості=0,4) Тестова контрольна робота, яка виконується здобувачем індивідуально в системі «Moodle»	55	100
2	Підсумковий контроль (коефіцієнт вагомості=0,6) (Письмовий залік) Здобувач виконав завдання та навів аргументовані відповіді на питання, що відповідають програмним результатам навчання з дисципліни	55	100

VII РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

7.1. Основна література

1. Карпенко О.Г., Романова Н.Ф. Теорія і практика соціальної роботи: навчальний посібник. К.: Видавничий Дім «Слово», 2015. 408 с.
2. Соціальна робота: конспект лекцій з дисципліни / укл. І.І. Смирнова, Т.П. Гітіс. Краматорськ: ДДМА, 2020. URL: <http://moodle.dgma.donetsk.ua>
3. Соціальна робота: технологічний аспект: навчальний посібник / за ред. проф. А. Й. Капської. К.: Центр навчальної літератури, 2013. 352 с.
4. Тюття Л.Т., Іванова І.Б. Соціальна робота: теорія і практика: Навчальний посібник. К.: Знання, 2008. 574 с.
5. Шахрай В.М. Технології соціальної роботи: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 464 с.

7.2. Додаткова література

1. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / за ред. І.Д. Зверевої. Київ, Симферополь: Універсум, 2012. 563 с.
2. Лукашевич М.П., Семінога Т.В. Соціальна робота (теорія і практика): підручник. К.: Каравела, 2011. 368 с.
3. Фурман А.В., Підгурська М.В. Історія соціальної роботи: навчальний посібник. Тернопіль: ТНЕУ, 2014. 174 с. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/572/1/.%20історія%20соціальної%20роботи.pdf>
4. Соціальна робота в Україні: теорія і практика: науково-методичний журнал. URL: <http://ligasocial.org.ua/index.php/2010-08-31-16-47-51/-q-q>
5. Школа волонтерів: навчальний посібник / за заг.ред. Г.С. Скитьової. К.: 2016. 166 с. URL: <http://poruch.ua/wp-content/uploads/2017/01/Posibnik-VGO-PORUCH.pdf>

7.3. Web-ресурси

1. Офіційний сайт законодавство України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
2. Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
3. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Офіційний сайт Міністерства соціальної політики України. URL: <http://www.msp.gov.ua>